De zorgvolmacht

VANDAAG BESLISSEN VOOR
ALS HET MORGEN NIET MEER LUKT

NOTARIS.BE

December 2018

Sinds 1 september 2018 gelden een aantal nieuwe regels met betrekking tot erven en schenken. Deze regels zullen mogelijks een invloed hebben op uw bestaande of toekomstige successieplanning.

In deze brochure worden de regels uitéengezet zoals ze vandaag - sinds 1 september 2018 - gelden. Indien u meer informatie wenst over de hervorming van het erfrecht, verwijzen wij u naar uw notariskantoor of naar www.notaris.be.

Inhoud

Algemeen	p. 1
Inleiding	p. 3
Wat is een zorgvolmacht?	p. 5
Hoe stel je een zorgvolmacht op?	p. 7
Begin van de zorgvolmacht	p. 9
De registratie van de zorgvolmacht: cruciale voorwaarde	p. 11
Einde van de zorgvolmacht	p. 15
De lasthebber	p. 17
De zorgvolmacht en vermogensplanning	p. 21
De gerechtelijke bescherming	p. 23
Beschermingsmaatregelen die specifiek bestaan voor gehuwden	p. 25
Het bewind	p. 27
Besluit	p. 31

Algemeen

Gaan samenwonen, een woning kopen, een eigen zaak starten of een erfenis voorbereiden? Belangrijke stappen in uw leven waar u best op voorhand goed over nadenkt. De notaris is perfect geplaatst om u te begeleiden. U kan er terecht voor onafhankelijk advies op maat zodat u in alle vertrouwen uw projecten kan realiseren.

Deze brochure helpt u alvast op weg. Voor persoonlijk advies maakt u best een afspraak met een notariskantoor. Een eerste gesprek is doorgaans gratis. Indien er een grondige dossierstudie nodig is, maak dan vooraf duidelijke afspraken over de vergoeding. Het tarief is in de meeste gevallen bij wet vastgesteld, zodat u niet voor verrassingen komt te staan.

In deze reeks zijn ook andere brochures beschikbaar: Ongehuwd samenwonen, Huwen, Kopen en financieren, Wat kan uw notaris voor u doen, EOT, Wat als niet iedereen overeenkomt, Vennootschappen, Schenken, Erven, Het testament en Met zorg mijn vermogen overdragen.

Regelgeving verandert snel. Misschien staat er reeds een aangepaste versie van deze brochure op www.notaris.be. U vindt er naast FAQ's, video's en rekenmodules, ook een handig adresboek met de contactgegevens van alle notariskantoren.

Het netwerk van 1.150 notariskantoren telt 1.550 notarissen en 8.000 medewerkers. Jaarlijks komen er ruim 2,5 miljoen mensen over de vloer.

Inleiding

Facturen betalen, een woning verkopen, goederen aankopen, contracten afsluiten... Het lijken voor ons evidente zaken. Veel minder gemakkelijk wordt het, wanneer we op een dag deze zaken niet meer zelf kunnen uitvoeren omdat we oud worden of omdat we simpelweg fysiek of mentaal onmogelijk deze taken kunnen volbrengen. Sommige gebeurtenissen in ons leven zoals ouderdom, dementie, een ongeval... kunnen ervoor zorgen dat het dagdagelijkse beheer van goederen en het nemen van bepaalde beslissingen over ons vermogen tijdelijk of definitief moeilijk, of zelfs onmogelijk wordt. Zo'n gebeurtenissen zijn niet te voorspellen en kunnen ons allemaal treffen. Jong of oud.

Het is van belang om te beseffen dat een fysieke of mentale beperking om bepaalde handelingen te stellen niet het enige obstakel zou kunnen zijn voor ons handelen in de maatschappij. De 'juridische onmogelijkheid' die volgt uit de mentale of fysieke beperking, speelt ook een rol. Indien we ons in een toestand bevinden waar we onze vermogensrechtelijke belangen niet meer kunnen waarnemen, spreken we van een toestand van '**wilsonbekwaamheid**'. Omdat we deze handelingen niet kunnen stellen, bepaalt de wet dat we deze handelingen niet mogen stellen. Dit noemen we de '**handelingsonbekwaamheid**'. Uit een niet "kunnen" (feitelijke toestand) volgt dus een niet "mogen"(juridische toestand).

De wetgever tracht wilsonbekwame mensen te beschermen tegen hun eigen handelen. Sinds 1 september 2014 bestaat er - voor de bescherming van vermogensrechtelijke belangen althans - een alternatief op de gerechtelijke bescherming dat toelaat dat de bescherming van de wilsonbekwame persoon via een **buitengerechtelijke weg** gebeurt, via de zogenaamde "zorgvolmacht". Het begrip 'zorg' volmacht is enigszins misleidend: de zorgvolmacht laat aan iedere wilsbekwame persoon toe, om zelf instructies te geven over het **beheer van zijn vermogen**, voor het geval hij of zij op een dag daar niet meer toe in staat zou zijn. De 'zorg' over de persoon is echter niet iets dat men kan regelen met een zorgvolmacht. Vandaar dat het misschien gepaster is om te praten over een '**voorzorg'volmacht**: een volmacht om te anticiperen op, om te voorzien in, om zijn voorzorgen te nemen over...

In deze brochure bekijken we de verschillende aspecten van de zorgvolmacht. We eindigen ten slotte met een korte bespreking van de gerechtelijke beschermingstechnieken.

Wat is een zorgvolmacht?

Een zorgvolmacht is een **overeenkomst**, namelijk een 'lastgeving' waarbij iemand (**de lastgever**) een volmacht geeft aan een andere persoon of personen (**de lasthebber**) om bepaalde handelingen te stellen in zijn plaats. Een zorgvolmacht is een specifieke vorm van lastgeving. Een zorgvolmacht heeft immers als **specifieke doelstelling een buitengerechtelijke bescherming te organiseren** voor het geval de lastgever op een dag wilsonbekwaam wordt. Wilsonbekwaamheid kan het gevolg zijn van een ongeval, een ziekte, ouderdom... alle gevallen waardoor iemand geen of onvoldoende besef meer heeft over de gevolgen van zijn of haar handelen.

Dat een lastgeving op de eerste plaats een overeenkomst is, heeft o.a. tot gevolg dat de lastgever (de persoon die de lastgeving opstelt), op het moment van het sluiten van de overeenkomst, wilsbekwaam moet zijn. Bovendien is een zorgvolmacht conventioneel: de lasthebber moet de lastgeving aanvaarden.

De lastgeving kan zeer beperkt zijn of juist zeer ruim. Zo kan iemand als taak krijgen bepaalde bankverrichtingen uit te voeren voor de lastgever, maar iemand anders kan ook aangesteld worden om de rekeningen te beheren. Iemand kan bv. aangeduid worden om bepaalde handelingen in een onderneming uit te voeren in de plaats van de lastgever. De lastgeving kan bovendien ook de overdracht van bepaalde geldsommen vermelden, of de verkoop van een onroerend goed. De zorgvolmacht kan ook zeer ruim zijn en veel bevoegdheden toekennen aan één en dezelfde lasthebber. De lastgever heeft met andere woorden een grote vrijheid bij het opstellen van zijn zorgvolmacht.

Als regel geldt dat een zorgvolmacht enkel maar betrekking kan hebben op de **vermogensrechtelijke belangen** van een persoon. Persoonlijke zorgbeslissingen moeten op een andere manier geregeld worden. Soms is de lijn niet eenvoudig te trekken... Zo kan men zich de vraag stellen of het regelen van een plaats in een rusthuis of een zorginstelling te maken heeft met de zorg van een persoon, dan wel met het vermogen van een persoon. In de mate dat een langdurig verblijf in een centrum, rusthuis of instelling wel degelijk een impact heeft op het vermogen van een persoon, kan dit effectief het voorwerp uitmaken van een zorgvolmacht.

Ruimer gezien is een zorgvolmacht een vorm van **buitengerechtelijke bescherming**. Het valt in principe buiten de werkingssfeer van de rechtbank. Dit is tegelijkertijd de sterkte en de zwakte van de zorgvolmacht: de lastgever heeft de touwtjes zelf in handen en geniet van een grote vrijheid bij het opstellen van de zorgvolmacht. Maar men moet ook beseffen dat er geen rechterlijke instantie toeziet op de aanwending van de zorgvolmacht.

De notaris kan de partijen informeren over de draagwijdte van de lastgeving, de verschillende mogelijkheden en de juiste formulering, zodat er achteraf geen nodeloze discussies ontstaan.

Hoe stel je een zorgvolmacht op?

Je moet wilsbekwaam zijn

De zorgvolmacht anticipeert op een periode waarin de lastgever zijn vermogensrechtelijke belangen niet meer zal kunnen waarnemen. Om vandaag te kunnen beslissen wat er met zijn of haar vermogen gebeurt eenmaal het mentaal of fysiek niet meer lukt, moet de lastgever wel volledig de gevolgen begrijpen van zijn of haar handelen wanneer hij of zij de zorgvolmacht opstelt. Vandaar dat mensen met een beginnend geheugenverlies best niet wachten indien ze een zorgvolmacht willen opstellen.

De zorgvolmacht kan zeer beperkt zijn (bijzondere volmacht), of juist zeer ruim (algemene volmacht). De lastgever kiest dit zelf. Sommige rechtshandelingen vereisen echter verplicht een bijzondere volmacht. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de lastgever zelf de toekomstige verrichting van een schenking wil organiseren en dit wil regelen met een zorgvolmacht.

Er is ook geen beperking op het aantal lasthebbers dat de lastgever aanstelt. Zolang de lastgever wilsbekwaam is, mag hij of zij de zorgvolmacht wijzigen of herroepen.

Altijd schriftelijk

Een zorgvolmacht kan zowel in een onderhandse als in een authentieke akte (notariële akte) opgesteld worden, maar in elk geval moet de lastgever de zorgvolmacht schriftelijk opstellen. Een ‘mondelinge’ zorgvolmacht kan dus niet. De zorgvolmacht is niet onderworpen aan bijzondere vormvereisten, maar het doel van de zorgvolmacht, namelijk het organiseren van een buitengerechtelijke bescherming, moet duidelijk zijn en wordt dus ook beter expliciet vermeld.

Notariële zorgvolmacht verdient de voorkeur

Een zorgvolmacht in notariële vorm biedt ontegensprekelijk meer waarborgen dan een onderhandse variant. Men moet immers goed in het achterhoofd houden dat de zorgvolmacht de vermogensrechtelijke belangen van een persoon als voorwerp heeft. Een zorgvolmacht heeft bovendien ook een impact op het vermogen van een persoon en dit vaak gedurende verschillende jaren. De lastgever moet dus met de nodige zorg en waakzaamheid zijn volmacht opstellen.

De deskundige, onpartijdige en onafhankelijke begeleiding van de notaris is daarbij van belang. De notaris kan de partijen informeren over de draagwijdte van de lastgeving, de verschillende mogelijkheden en de juiste formulering, zodat er achteraf geen nodeloze discussies ontstaan. Het risico op verval-

sing of betwisting van de zorgvolmacht wordt daarmee tot een minimum herleid. Bovendien zal de notaris vanuit zijn praktijkervaring kunnen spreken. Het kan bijvoorbeeld goed zijn dat een lastgever een natuurlijke voorkeur of reflex heeft om een volmacht te geven aan zijn kinderen of een goede vriend. De notaris zal je kunnen wijzen op bepaalde risico's die er bestaan en zal de lastgever trachten te begeleiden in het maken van een gepaste, en goed doordachte keuze.

De notaris moet bovendien bij elke akte die hij verlijdt, nagaan of de persoon bekwaam is om een zorgvolmacht op te stellen. Los van de bekwaamheid, is de notaris ook de best geplaatste persoon om toe te zien dat de lastgever goed begrijpt wat hij aan het opstellen is en voldoende besef heeft over de gevolgen van zijn beslissingen. Een zorgvolmacht opstellen is immers vaak vooruitkijken en anticiperen...

We zullen in deze brochure zien dat zorgvolmachten ook een instrument kunnen zijn voor successieplanning. Een zorgvolmacht kan immers een overdracht van een stuk vermogen voorzien door bv. een schenking of een verkoop in te plannen in de tijd. Voor sommige rechtshandelingen is de tussenkomst van de notaris hoe dan ook verplicht, en dan zal de zorgvolmacht waarbij zo'n rechtshandelingen afgesproken worden hoe dan ook notarieel moeten gebeuren.

Bovendien kan de lastgever beslissen dat sommige handelingen via een zorgvolmacht mogen geregeld worden, terwijl andere (meer ingrijpende) vermogensrechtelijke handelingen met een bewindvoerder moeten gebeuren. Het naast elkaar bestaan van buitengerechtelijke en gerechtelijke beschermingen kan dus perfect. Wel zullen we zien dat een persoon zijn voorkeur kan geven als het op de bewindvoerder aankomt. Een voorkeur over de aangewezen bewindvoerder geven, moet via een notariële akte gebeuren.

De vermogensrechtelijke bescherming bespreken met de notaris heeft als voordeel dat men op het geheel plaatje kan anticiperen en een overzicht kan krijgen over alle juridische mogelijkheden, zodat alle bestaande wettelijke instrumenten zo efficiënt mogelijk benut kunnen worden.

Begin van de zorgvolmacht

Begin van de buitengerechtelijke bescherming: vanaf de wilsonbekwaamheid

De lastgever stelt vaak niet alleen een zorgvolmacht op om bepaalde taken te laten uitvoeren wanneer hij of zij nog wilsbekwaam is. Heel vaak worden zorgvolmachten opgesteld om de vermogensrechtelijke belangen van de lastgever te beschermen wanneer deze laatste daar zelf niet meer toe in staat is. Dat kan door een ongeval zijn, een aanslepende ziekte, een comateuze toestand of ouderdom die gepaard gaat met een vorm van dementie. De voorbeelden waarbij iemand 'wilsonbekwaam' kan worden zijn legio. Bovendien komt wilsonbekwaamheid steeds meer voor door de toenemende vergrijzing. Mensen leven langer (en dat is maar goed ook), maar de toestand waarin de oudere generatie zich kan bevinden, is de keerzijde van deze maatschappelijke evolutie.

Vandaar het belang van de notariële zorgvolmacht. Het anticiperen op een periode waarin het wat minder goed zal gaan, dat is de essentie en de meerwaarde van de zorgvolmacht. Afspraken kunnen maken die uitgevoerd worden volgens de regels die de lastgever zelf opstelde wanneer hij of zij nog wilsbekwaam was, zonder de tussenkomst van de rechter. De wilsonbekwaamheid van de persoon vormt de start van de buitengerechtelijke bescherming die een zorgvolmacht kan bieden. We zullen later in deze brochure zien dat de registratie van de zorgvolmacht door de notaris hiervoor een essentiële voorwaarde is.

Wanneer is een persoon 'wilsonbekwaam'?

De zorgvolmacht vermeldt welke persoon welke taken met betrekking tot het vermogen op zich neemt wanneer de lastgever wilsonbekwaam wordt. Maar wanneer weet de omgeving dat de lastgever 'wilsonbekwaam' wordt? Wanneer weet men met andere woorden dat de buitengerechtelijke bescherming een aanvang zou moeten nemen?

Het is raadzaam om hierover duidelijk te zijn in een zorgvolmacht, zodat er later geen discussie kan ontstaan tussen de familieleden. Bepalen wanneer een persoon zich in een toestand van 'wilsonbekwaamheid' bevindt, is een zeer feitelijk gegeven. Vaste criteria bestaan er niet.

De lastgever kan de beslissing overlaten aan de aangeduide lasthebber(s): zij beslissen dan wanneer zij met hun opdracht beginnen. Zij moeten in zo'n geval oordelen wanneer zij als lasthebber(s) optreden. De lastgever kan echter ook bepalen dat het moment

van de wilsonbekwaamheid zal worden bepaald door twee onafhankelijke artsen. Dat heeft dan weer als voordeel dat de lastgever hiermee de lasthebbers vrijwaart van het nemen van deze belangrijke beslissing...

VOORBEELD
Tristan is zestig jaar geworden. Hoewel hij vandaag zeker niet te klagen heeft over zijn gezondheid, zou hij toch liever anticiperen op het moment dat hij zelf zijn vermogensbelangen niet meer kan waarnemen. Tristan heeft met de jaren een mooie onderneming opgebouwd waarin zijn beide kinderen, Sara en Baptiste, een rol vervullen. Hij wil een zorgvolmacht opstellen met het oog op het beheer van zijn onderneming wanneer hij zelf wat moeite zal ondervinden, maar hij wil Sara en Baptiste niet opzadelen met de verantwoordelijkheid om te beslissen of hij nog 'mentaal goed genoeg is' om zijn taken te behartigen. Daarom laat Tristan in zijn zorgvolmacht opnemen dat zijn wilsonbekwaamheid beoordeeld zal worden door twee onafhankelijke artsen.

Bestaat er echt twijfel over de vraag of de lastgever wilsonbekwaam is, dan kunnen de familieleden beroep doen op de vrederechter die de knoop zal doorhakken.

Begin van de lastgeving: grote vrijheid

Een zorgvolmacht kan ingaan op eender welk gekozen moment. De lastgever, die wilsbekwaam is op het moment van het opstellen van de zorgvolmacht, kan perfect beslissen dat een aantal instructies moeten opgevolgd worden nog vóór hij of zij wilsonbekwaam wordt.

Zo kan het zijn dat de lastgever niet meer goed te been is en besluit dat zijn of haar nichtje vanaf nu de inkopen doet. Misschien ziet de lastgever, ondanks zijn of haar goeie gezondheid, de financiële rompslomp niet meer zitten... Dan kan de lastgever de zorgvolmacht al benutten om deze taken te laten volbrengen. Zo kan de lastgever – zelfs wanneer hij of zij nog gezond van geest is – toch het beheer van een onderneming of van bepaalde rekeningen laten uitvoeren door een derde.

Een zorgvolmacht geeft met andere woorden een grote vrijheid voor de lastgever: hij of zij kiest zelf wanneer de lastgeving een aanvang neemt. Hij of zij kan ook bepaalde taken omschrijven die uitgevoerd moeten worden wanneer hij of zij nog wilsbekwaam is, en andere taken omschrijven die slechts uitgevoerd zullen moeten worden eenmaal hij of zij wilsonbekwaam wordt.

De registratie van de zorgvolmacht: cruciale voorwaarde

Voorwaarde om de zorgvolmacht te laten doorwerken bij wilsonbekwaamheid

Een lastgeving die specifiek als doel heeft om voor de lastgever een buitengerechtelijke bescherming te voorzien, moet worden geregistreerd in het Centraal Register voor Lastgevingen (CRL) dat wordt bijgehouden door Fednot[1]. Zonder deze registratie kan er dus geen buitengerechtelijke bescherming zijn, en zal de volmacht géén uitwerking hebben wanneer de lastgever wilsonbekwaam wordt.

Wanneer een zorgvolmacht:

1) schriftelijk opgesteld is met het oog op het verlenen van een buitengerechtelijke bescherming
én
2) er een registratie is gebeurd in het Centraal Register voor Lastgevingen (kortweg het CRL), werkt de zorgvolmacht door na de wilsonbekwaamheid van de lastgever. De registratie in het register is dus dé absolute voorwaarde om de zorgvolmacht te laten doorwerken, eenmaal de lastgever zelf zijn of haar vermogensrechtelijke belangen niet meer kan waarnemen. Bovendien heeft de registratie ook een signaalfunctie: de lasthebber(s) moeten zich niet verantwoorden voor hun optreden en de wilsonbekwaamheid van de lastgever zal niet bewezen moeten worden. Evenmin zal een rechter nodig zijn om de zorgvolmacht uit te voeren.

Wat is het CRL (centraal register voor lastgevingen)?

Het Centraal Register voor Lastgevingsovereenkomsten (CRL) is een centraal register waarin alle lastgevingen, waaronder de zorgvolmachten, en wijzigingen aan lastgevingen, worden bijgehouden.

Kan een particulier zelf zijn zorgvolmacht laten registreren?

Het verzoek tot registratie van de lastgeving (met een authentieke akte) gebeurt door de notaris die de akte heeft verleden, binnen de 15 dagen nadat hij hiertoe door de lastgever werd verzocht.

Werd de lastgeving in onderhandse vorm afgesloten, dan kan de lastgever zelf instaan voor deze registratie. De lasthebber kan dat ook in zijn plaats doen. Hiertoe zal een eensluidend verklaard afschrift van de overeenkomst (een eenvoudige kopie of een tweede origineel volstaan dus niet!) worden neergelegd op de griffie van het vredegerecht van de verblijfplaats

1. De registratie in het register is dus dé absolute voorwaarde om de zorgvolmacht te laten doorwerken.

De registratie in het register is dus dé absolute voorwaarde om de zorgvolmacht te laten doorwerken

van de lastgever en subsidiair, van zijn woonplaats. 'Eensluidend verklaard afschrift van de overeenkomst' betekent dat de notaris of een bevoegd gemeentelijke ambtenaar het afschrift van de lastgeving die gegeven werd moet controleren op de echtheid[2]. De registratie van de overeenkomst zal in dit geval gebeuren door tussenkomst van de griffier binnen de 15 dagen na de neerlegging van het afschrift.

Tot wanneer kan de zorgvolmacht geregistreerd worden?

De registratie kan nog gebeuren **zolang de lastgever niet in een toestand van wilsonbekwaamheid verkeert**. Eens de wilsonbekwaamheid optreedt, eindigt immers de lastgeving, die per definitie niet op tijd werd geregistreerd, en dus niet voldoet aan de voorwaarden.

2. De ambtenaar zal nakijken of de kopie identiek hetzelfde is als het origineel en zal er een stempel op plaatsen. Daardoor krijgt de kopie dezelfde bewijskracht als het oorspronkelijke document.

Einde van de zorgvolmacht

Minstens even belangrijk is de vraag wanneer een zorgvolmacht géén uitwerking meer heeft. Twee vragen kunnen hierbij gesteld worden: wat bij overlijden van de lastgever? Wat bij overlijden of wilsonbekwaamheid van de lasthebbers?

Wat bij overlijden van de lastgever?

Het overlijden van de lastgever maakt een einde aan de lastgeving. Is er geen persoon meer om te beschermen, dan heeft de lastgeving geen nut meer en vervalt hij.

Ondertussen is duidelijk dat de zorgvolmacht, in tegenstelling tot de gewone volmacht, in principe niet vervalt bij een wilsonbekwaamheid van de lastgever (wanneer de zorgvolmacht voldoet aan de hierboven aangehaalde voorwaarden). Wat wel mogelijk is, is dat de vrederechter tussenkomt en een einde stelt aan de zorgvolmacht. Dat kan als de vrederechter van mening is dat de belangen van de lastgever worden geschaad door de uitvoering van de zorgvolmacht. De vrederechter kan overigens ook nog beslissen om de zorgvolmacht gedeeltelijk te beëindigen en (gedeeltelijk) een gerechtelijke bescherming te voorzien.

Wat bij overlijden of wilsonbekwaamheid van de lasthebbers?

De lastgever voorziet in de zorgvolmacht best een oplossing voor het geval de lasthebber overlijdt. Net zoals er best een subsidiaire lasthebber wordt voorzien voor het geval de lasthebber de volmacht niet aanvaardt, wordt er best geanticipeerd op de situatie waarbij de lasthebber zou komen te overlijden of zélf wilsonbekwaam zou worden.

Dit probleem kan opgelost worden door expliciet in de zorgvolmacht te voorzien wie de taken van de overleden lasthebber op zich zal nemen. Hetzelfde geldt voor het geval de lasthebber zélf wilsonbekwaam wordt.

VOORBEELD

Wim is een weduwnaar met twee zonen (Sebastian en Tristan) en heeft een zus (Caroline). Hij bepaalt in een zorgvolmacht dat Sebastian en Tristan beiden een volmacht krijgen om de gezinswoning te verkopen, wanneer Wim aangeeft dat hij naar een assistentiewoning wil verhuizen. De twee zonen moeten volgens de zorgvolmacht samen handelen bij de verkoop. Wim wil echter zeker zijn dat de woning wordt verkocht aan de werkelijke waarde. Daarom geeft hij aan zijn zus een volmacht om een onafhankelijke schatter aan te stellen voor de verkoop. Overlijdt zijn zus vóór de wilsonbekwaamheid van Wim, dan bepaalt de volmacht dat de schatter aangesteld wordt door één van zijn zonen.

De lasthebber

Wie stelt de lastgever aan als lasthebber?

Wie de lastgever als lasthebber aanduidt in zijn zorgvolmacht is van belang. De lastgever is ook volledig vrij om meerdere lasthebbers aan te duiden. Dit kunnen vrienden, kennissen, familieleden zijn... In sommige gevallen zal de samenwerking van meerdere lasthebbers zeker een meerwaarde hebben (bv. bij de verkoop van het ouderlijk huis). De lastgever geeft bij het opstellen van een zorgvolmacht best duidelijke instructies. In het omgekeerde geval, zouden de verschillende lasthebbers in conflict kunnen geraken. Juist om conflicten te vermijden kan de lastgever bovendien expliciet bepalen dat de lasthebbers elkaar op de hoogte moeten houden van het uitvoeren van hun taken.

Vaak kiezen de lastgevers hun lasthebber in functie van de taak die ze willen toewijzen. Zo kan de lastgever zijn huwelijkspartner bevoegdheden geven als het op het beheer van privé-goederen aankomt, maar zijn of haar zakenpartner taken geven als het op het professioneel vermogen aankomt.

Indien de lastgever zijn zorgvolmacht laat opstellen bij de notaris, zal de notaris deze laatste begeleiden bij deze niet evidente keuze. Zo zou het wel eens kunnen dat er een belangenconflict optreedt. Denk maar aan een schenking die een lastgever later zou willen inplannen. Zijn de lasthebbers zijn kinderen, dan kunnen zij uiteraard geen schenking in naam van de lastgever gaan doen... aan zichzelf. De notaris zal de lastgever op deze aandachtspunten wijzen. Een oplossing zou er in kunnen bestaan om een ad hoc lasthebber aan te stellen voor situaties waarbij een belangenconflict zou kunnen optreden.

TIP!

Zoals hierboven al aangegeven, doet de lastgever er goed aan om opvolgers of ‘reserve’ lasthebbers aan te duiden voor het geval de aangeduide lasthebbers zelf in de onmogelijkheid zijn om hun taken te volbrengen of zelf hun mandaat willen stopzetten.

Moet de lasthebber vergoed worden?

In principe worden lasthebbers niet bezoldigd voor het uitoefenen van hun toegewezen volmachten. Dit zou in familiale kringen immers voor veel conflicten kunnen zorgen. Bij zeer omvangrijke vermogens kan daar wel een mouw aan gepast worden, maar dat bespreekt de lastgever dan best wel op voorhand tot in de puntjes.

Wat wel kan, is dat de lasthebber vergoed wordt voor bepaalde uitgaven die verband houden met het beheer van

De lastgever kan beter in zijn of haar zorgvolmacht opnemen dat de lasthebber(s) zich op bepaalde tijdstippen moeten verantwoorden bij een derde persoon.

het vermogen, zoals bv. verplaatsingskosten. Ook dit wordt het beste goed op voorhand afgesproken.

Welke handelingen mag een lasthebber stellen?

Met betrekking tot het vermogen kunnen twee soorten handelingen onderscheiden worden:

- daden van beheer
- daden van beschikking

Daden van beheer zijn de handelingen die gericht zijn op het instandhouden van het vermogen (bv. het verhuren van een appartement aan zee voor een periode van minder dan negen jaar, de belegging van inkomsten, pensioeninkomsten ontvangen…).

Daden van beschikking daarentegen, zijn daden die werkelijk de omvang van het vermogen kunnen aantasten (bv. de aankoop van een nieuw appartement, een schenking doen aan iemand …).

De lastgever kan kiezen om bijzondere volmachten toe te kennen, bv. instaan voor de verkoop van een woning wanneer de lastgever de leeftijd van 80 jaar heeft bereikt, of kan een algemeen mandaat geven aan de lasthebber(s), met eventueel bepaalde beperkingen of uitzonderingen.

VOORBEELD
Freya heeft een zorgvolmacht opgesteld. Dit heeft ze vooral gedaan omdat ze zeker wil zijn dat haar kinderen haar eigen richtlijnen en instructies zullen volgen op de dag dat ze ouder wordt en misschien zelf haar vermogensrechtelijke belangen niet meer kan waarnemen. Zo wil Freya zeker zijn dat wanneer ze de leeftijd van 75 jaar heeft bereikt, haar huis wordt verkocht door haar kinderen (waarbij ze allemaal moeten toestemmen met de verkoopprijs). Aan haar eigen dochter Julie geeft ze bovendien de opdracht om de financiële zaken te regelen die verband houden met haar verhuis naar een rusthuis. Julie is immers verpleegkundige en ze heeft een goed overzicht en kennis van de rust- en zorginstellingen. Om zeker te zijn dat de verkoopprijs van de woning de kosten van haar verder dagdagelijks leven kunnen dekken, bepaalt Freya bovendien dat de vrederechter een minimumverkoopprijs vastlegt.

Wat als er problemen zijn met de uitvoering van de lastgeving?

De zorgvolmacht heeft als voordeel dat het gebruik ervan soepel is en vaak als minder ‘indringender’ ervaren wordt dan een gerechtelijke bescherming. Naasten, vertrouwenspersonen, of op zijn minst de door de lastgever aangeduide mensen, zijn betrokken bij het beheer van het vermogen. Toch kan gebrek aan rechterlijke controle een mes zijn dat aan twee kanten snijdt…

In het geval de aangeduide lasthebbers hun taken slecht uitvoeren of misbruiken, is de kans groot dat dit minder vlug ontdekt wordt. Daarom kan de lastgever beter in zijn of haar zorgvolmacht opnemen dat de lasthebber(s) zich op bepaalde tijdstippen moeten verantwoorden bij een derde persoon. De lastgever organiseert dan als het ware op voorhand een controlesysteem, wat gemoedsrust kan geven voor de omgeving.

Bovendien kan de rechter, op vraag van derden, wél tussenkomen indien blijkt dat er één en ander misloopt bij de uitvoering van de zorgvolmacht (‘alarmbelprocedure’). Zowel de lastgever, lasthebbers of iedere belanghebbende, kan een verzoek sturen naar de vrederechter om te vragen dat hij een beslissing neemt over de uitvoering van de zorgvolmacht. De vrederechter kan ook zelf het initiatief nemen. Zo kan de vrederechter, indien nodig, bepaalde voorwaarden opleggen aan de lasthebber(s) om hun taken te kunnen uitvoeren. De vrederechter kan bv. beslissen dat sommige taken slechts uitgevoerd kunnen worden na zijn machtiging. De rechter kan ook kiezen om de lasthebber volledig te vervangen. Indien dit noodzakelijk blijkt te zijn, kan een

vrederechter de bescherming door de zorgvolmacht geheel of gedeeltelijk vervangen door een gerechtelijke bescherming.

De zorgvolmacht hoeft de 'alarmbelprocedure' niet expliciet te vermelden, de wet voorziet deze mogelijkheid bij iedere zorgvolmacht.

De vrederechter komt tussen wanneer er problemen rijzen met de uitvoering van de taken die beschreven staan in de zorgvolmacht. De tussenkomst van de vrederechter is echter niet vereist om de zorgvolmacht in werking te doen treden.

De zorgvolmacht en vermogensplanning

Het is niet uitzonderlijk dat we vanaf een zekere leeftijd bepaalde inspanningen willen doen om ons opgebouwd vermogen, dat ook kan bestaan uit geërfde of geschonken familiegoederen, in stand te houden voor onze erfgenamen. Vaak willen (on)gehuwde mensen op een zeker moment in hun leven in een bepaalde bescherming voorzien voor hun ongehuwde partner door bv. een schenking te doen of een huwelijkscontract op te stellen.

Om te kunnen schenken, een woning te kunnen verkopen, bepaalde goederen te kunnen aankopen of, meer algemeen, bepaalde contracten aan te gaan, moet je wilsbekwaam zijn. Wanneer we wilsonbekwaam worden, kunnen we dus geen handelingen meer stellen om over ons vermogen te beschikken. We zijn dan immers handelingsonbekwaam.

Ons vermogen niet meer kunnen beheren kan veel verder gaan dan het niet kunnen betalen van dagdagelijkse facturen. Door de wilsonbekwaamheid bevinden we ons in de onmogelijkheid om bepaalde rechtshandelingen uit te voeren, want ons vermogen blokkeert op een moment dat we het misschien voor een deel willen doorgeven aan de volgende generatie.

Met een zorgvolmacht kan een lastgever echter anticipatief de touwtjes in handen nemen en bepalen wanneer hij of zij bv. een schenking wil doen of wanneer hij of zij een eigendom wil verkopen. Let wel, een lastgever kan aan een lasthebber géén volmacht geven om een testament op te stellen. Een testament is immers een hoogst persoonlijk document.

Wat de lastgever precies later met zijn vermogen wil doen, is van cruciaal belang bij het opstellen van een zorgvolmacht. Dit beïnvloedt meteen zijn of haar keuze bij het aanduiden van lasthebbers. Zo lijkt het vanzelfsprekend dat bv. het wijzigen of het aangaan van een huwelijkscontract een taak is die het best kan uitgevoerd worden door de echtgenoot van de lastgever. Dat kan echter niet, want dan zou de echtgenoot met zichzelf een overeenkomst sluiten. De lastgever moet hiervoor iemand aanduiden die duidelijke richtlijnen krijgt.

Een schenking is daarentegen geen overeenkomst. De lastgever kan dus perfect via een zorgvolmacht zijn of haar echtgenoot een volmacht geven om bepaalde goederen te schenken aan zijn of haar kinderen. Zoals eerder vermeld moeten schenkingen dan wel het voorwerp uitmaken van een bijzondere volmacht.

Hoe duidelijker de richtlijnen in de zorgvolmacht, hoe minder kans op conflicten tussen je familieleden.

Je leest het al: een zorgvolmacht is een uitstekend middel om aan successieplanning te doen, maar het gaat gepaard met een grote verantwoordelijkheid. Laat je begeleiden door een notaris. Voor zo'n zorgvolmachten moet de zorgvolmacht hoe dan ook notarieel gebeuren. Je kan duidelijke richtlijnen of zelfs letterlijke wensen nalaten in je zorgvolmacht.

VOORBEELD
David en Laura hebben twee kinderen waar ze heel trots op zijn. Zelf hebben ze twee onroerende goederen: de gezinswoning en een appartement dat Laura heeft geërfd. David heeft vroeger een goed geërfd, maar dat is ondertussen verkocht.

De gezinswoning zit in het gemeenschappelijk vermogen van David en Laura (beiden zijn er dus eigenaar van). Het geërfde appartement daarentegen behoort aan Laura toe. David en Laura zijn nog jong, ze willen nog niet schenken maar ze zijn begaan met het lot van hun vermogen. Ze weten immers dat hun vermogen toelaat om te schenken aan hun kinderen. Omdat niemand de toekomst kan voorspellen, willen David en Laura elkaar wederzijds een volmacht geven om bepaalde van hun goederen te schenken, indien één van hen wilsonbekwaam zou worden op hun oude dag.

Hoe duidelijker de richtlijnen in de zorgvolmacht, hoe minder kans op conflicten tussen je familieleden.

De gerechtelijke bescherming

In deze brochure gaan we ook kort in op de 'gerechtelijke bescherming'. Er is namelijk een duidelijk verband tussen de buitengerechtelijke en gerechtelijke bescherming. De gerechtelijke bescherming komt op de voorgrond wanneer een wilsonbekwame persoon niet kan genieten van een buitengerechtelijke bescherming. Een gerechtelijke bescherming geldt dus als **subsidiair beschermingsmiddel**: zaken waarvoor een buitengerechtelijke zorgvolmacht geldt, zullen niet het voorwerp kunnen uitmaken van een gerechtelijke bescherming. Een zorgvolmacht heeft voorrang, want de wetgever wil de persoonlijke vrijheid en autonomie van de burger maximaal garanderen, zelfs wanneer de betrokken persoon wilsonbekwaam is geworden.

In verschillende situaties zal men toch beroep moeten doen op een gerechtelijke beschermingsmaatregel:

1. Indien iemand géén of slechts een beperkte zorgvolmacht opgesteld heeft en zich bevindt in een toestand van wilsonbekwaamheid;

2. Indien er een zorgvolmacht werd opgesteld, die de lasthebber echter niet voldoende bescherming biedt, waardoor de vrederechter beslist om beroep te doen op een gerechtelijke bescherming.

3. Indien een persoon niet volledig wilsonbekwaam is, maar zijn vermogen 'verkwist', en dus onbezonnen uitgaven doet die zijn financiële stabiliteit in het gedrang brengt. We zullen zien dat er voor deze problematiek een specifieke vorm van gerechtelijke bescherming geldt.

Wat indien iemand geen zorgvolmacht heeft opgesteld?

Iedere wilsbekwame persoon kan anticipatief een zorgvolmacht opstellen, maar indien dat niet gebeurt en de persoon wordt naderhand wilsonbekwaam, is de zorgvolmacht en de buitengerechtelijke bescherming die het biedt, geen optie meer.

De wilsonbekwame persoon zal dan onder de gerechtelijke bescherming vallen. **Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt:**

- **Een gehuwde partner** heeft verschillende mogelijkheden met betrekking tot het beheer van de goederen van zijn of haar wilsonbekwame partner, waaronder de '**indeplaatsstelling**'. Dit betekent dat de gehuwde partner de plaats zal mogen innemen van de wilsonbekwame persoon bij het uitvoeren van bepaalde handelingen. Daarvoor moet de gehuwde partner zelf nog wilsbekwaam zijn. Bij feitelijk en wettelijk samenwonenden speelt de indeplaatsstelling niet.

- **Een ongehuwde partner of een gehuwde partner die geen gebruik maakt van de indeplaatsstelling (omdat hij of zij dit niet wil of omdat hij of zij dit niet kan)** kan voor zijn wilsonbekwame partner een gerechtelijke **bewindvoerder** vragen. Dit betekent dat een bewindvoerder de taken en bevoegdheden zal overnemen van de wilsonbekwame partner.

Bovendien geldt nog een specifieke regeling voor mensen die niet volledig wilsonbekwaam zijn, maar hun vermogen op een nutteloze wijze “verkwisten”. Deze mensen kunnen beschermd worden door de procedure van **bewind met bijstand**.

We gaan in deze brochure kort in op deze verschillende mogelijkheden.

Beschermingsmaatregelen die specifiek bestaan voor gehuwden

Zelfs vóór de wet van 2014 genoot de huwelijkspartner van een wilsonbekwame persoon van verschillende burgerrechtelijke instrumenten, los van het algemeen instrument van het bewind (dat hieronder wordt besproken).

1. Zich laten machtigen door de rechter

Een echtgenoot kan zich door de familierechtbank laten machtigen om de gezinswoning en het aanwezige huisraad te verkopen, met een hypotheek te bezwaren of de huisraad in pand te geven indien één van de echtgenoten onbekwaam is verklaard of in de onmogelijkheid is om zijn wil te kennen te geven.

De vrederechter kan onder dezelfde omstandigheden, dus als één van de echtgenoten wilsonbekwaam wordt, de overblijvende wilsbekwame echtgenoot machtigen om bepaalde geldsommen te ontvangen en deze bij voorrang aan te wenden ten behoeve van de huishouding.

2. De ‘indeplaatsstelling’

De indeplaatsstelling is de situatie waarbij - zoals de naam het al laat vermoeden - de echtgenoot aan de Familierechtbank vraagt om in de plaats te worden gesteld van de andere echtgenoot wanneer deze onmogelijk zijn wil te kennen kan geven of indien deze wilsonbekwaam wordt, zodat bepaalde of alle bevoegdheden in zijn of haar plaats kunnen worden uitgeoefend.

Belangrijk is dat een indeplaatsstelling enkel mogelijk is indien de te beschermen echtgenoot zelf geen wettelijke vertegenwoordiger heeft of indien hij of zij zelf geen voorafgaandelijke zorgvolmacht heeft opgesteld. Opnieuw geldt immers de regel dat zaken waarvoor een buitengerechtelijke bescherming geldt, eerst via deze manier moeten geregeld worden. Enkel zaken die niet onder de zorgvolmacht vallen kunnen geregeld worden via een ‘indeplaatsstelling”.

De indeplaatsstelling kan ook enkel worden gebruikt voor de handelingen die de wilsonbekwame persoon zelf en alleen kon uitoefenen. Voor de handelingen die onderworpen zijn aan gemeenschappelijk bestuur van de echtgenoten, geldt een andere procedure.

3. Handelingen in verband met het gezamenlijk bestuur

De echtgenoot kan zich tot de familierechter wenden indien de andere echtgenoot zonder wettige reden een handeling met betrekking tot het beheer van het gemeenschappelijk vermogen weigert of indien een echtgenoot wilsonbekwaam is. Het gaat

hier om een alternatief dat dus enkel open staat voor gehuwden die een gemeenschappelijk vermogen hebben, en dus niet getrouwd zijn met een zuivere scheiding van goederen.

Opgelet! de rechter kan ook perfect het bestuur van het gemeenschappelijk vermogen toekennen aan een derde.

Het bewind

Het bewind is van toepassing op meerderjarigen (in principe) die door hun gezondheidstoestand volledig of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, zelf de belangen van hun vermogen niet behoorlijk kunnen waarnemen en waarvoor een maatregel individueel afgestemd moet worden.

In tegenstelling tot de buitengerechtelijke bescherming via de zorgvolmacht, kunnen met het bewind **ook persoonlijke belangen behartigd worden** en kunnen regelingen getroffen worden **over de zorg van een persoon (en niet louter regelingen over het beheer van het vermogen).**

Het bewind veronderstelt een **gerechtelijk** ingrijpen en is dus een verregaandere beschermingsmaatregel dan de buitengerechtelijke zorgvolmacht die hierboven werd besproken. Toch geldt ook hier de regel dat de autonomie van de persoon centraal moet staan, en dat de bescherming niet verder mag reiken dan nodig.

Tussenkomst van de vrederechter

Bij het bewind speelt de vrederechter een centrale rol. Het is de vrederechter van de verblijfplaats van de te beschermen persoon of bij gebreke die van zijn woonplaats die bevoegd is.

Elke belanghebbende, de rechter zelf, of zelfs de persoon die vermoedt dat hij nood heeft aan zo'n bescherming kan een verzoekschrift richten naar de vrederechter om in een bewindvoering te voorzien. De rechter moet kunnen oordelen of het bewind de beste oplossing is; daarom moet bij het verzoek, naast het bewijs van verblijfplaats en de klassieke identiteitsgegevens, nog een aantal specifieke documenten toegevoegd worden die de rechter toelaten een oordeel te vormen over de feitelijke toestand van de te beschermen persoon. Deze documenten zijn een geneeskundige verklaring (die niet ouder mag zijn dan 15 dagen!) en een medisch oordeel van de arts met een concrete omschrijving van wat volgens hem de gevolgen zijn van de toestand op het functioneren van de persoon. Het is op basis van deze documenten én het persoonlijk horen van de te beschermen persoon dat de rechter zal beslissen.

Ook de gerechtelijke bescherming is op maat

De rechter moet zo goed als mogelijk een bescherming op maat uitwerken. Dit houdt in dat de rechter zowel kan voorzien in een vertegenwoordiging of een loutere bijstand bij het uitvoeren van taken. Iemand die slechts beperkt wilsonbekwaam is, zal eerder gebaat zijn met een bijstand. Zoals eerder

vermeld mag de bescherming immers niet verder reiken dan nodig. Er kan een bewindvoerder aangesteld worden voor de persoon, of één voor de goederen (of beiden) en er kan al dan niet een vertrouwenspersoon aangeduid worden.

De bewindvoerder

De bewindvoerder neemt via een vertegenwoordiging of bijstand een deel van de taken op zich, in de plaats van of bijgestaan door de te beschermen persoon.

Vaak wordt maar één bewindvoerder aangesteld door de vrederechter voor zowel de zorg over het vermogen als de zorg voor de persoon zelf, maar dat hoeft niet altijd het geval te zijn. De taken van de bewindvoerders worden steeds verduidelijkt door de vrederechter. Een bewindvoerder kan een familielid zijn, of de gehuwde echtgenoot, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Afhankelijk van de situatie zal het al dan niet aangewezen zijn om een familielid aan te duiden.

De vrederechter somt expliciet de handelingen op waarvoor de persoon onbekwaam is geworden; voor alles wat niet voorzien is blijft de persoon wilsbekwaam.

Een bewindvoerder kiezen?

Wanneer iemand nog wilsbekwaam is, kan er geanticipeerd worden op een gerechtelijke bescherming. Een persoon kan aangeven naar wie zijn voorkeur uitgaat bij het aanduiden van een bewindvoerder. Dit geldt althans voor het beheer over de goederen (voor het beheer over de persoon kan dat niet). De vrederechter zal daar in principe rekening mee houden, maar kan daar van afwijken om de belangen van de persoon te vrijwaren. De rechter zal dat echter altijd moeten motiveren.

De ‘verklaring van voorkeur’ moet via een notariële akte gebeuren. Sommige mensen mogen niet als bewindvoerder aangeduid worden bv. een persoon die zelf wilsonbekwaam is of personeelsleden van de instelling waar de te beschermen persoon verblijft.

Men is niet verplicht om een bewindvoerder aan te stellen voor zowel de persoon als de goederen. Als dat niet nodig is, dan zal de rechter dat niet doen.

Wat de bewindvoering voor de zorg van de persoon betreft, zal de rechter geneigd zijn om de ouders of familieleden aan te stellen. Behalve in geval de ouders beiden aangesteld zijn, is er maar één iemand die bewindvoerder mag zijn over de zorg van de persoon.

Voor een aantal handelingen, zoals bv. het verkopen van de gezinswoning, het uitoefenen van het ouderlijk gezag over een minderjarig kind, een verzoek tot euthanasie,... zal de bewindvoerder “over de persoon” een machtiging moeten hebben.

Deze beperking geldt niet voor de bewindvoerder “over de goederen” van de persoon, die evengoed een advocaat kan zijn die handelt samen met bv. de kinderen. Ook deze bewindvoerders moeten in een aantal gevallen een machtiging hebben van de rechter, bv. om goederen te verkopen, een lening aan te gaan, persoonlijke voorwerpen te verkopen, een woning aan te kopen...

VOORBEELD

Odette heeft een aantal jaren geleden een zwaar auto-ongeval gehad. Doordat ze fysiek en mentaal niet meer in staat is om haar belangen waar te nemen, hebben haar kinderen verzocht om haar onder bewind te plaatsen. Odette had geen zorgvolmacht opgesteld: het hele beheer van haar vermogen rust dus op verschillende bewindvoerders. Haar wettelijk samenwonende partner Valérie werd aangesteld als bewindvoerder voor de zorg over haar persoon. Wanneer Valérie zelf niet meer in staat zou zijn om haar daarbij te vertegenwoordigen, is het haar oudste dochter Sybille die dit op zich zal nemen. De twee zonen van Odette

zijn, samen met een onafhankelijke advocaat, de vertegenwoordigers voor al wat te maken heeft met haar vermogensrechtelijke belangen.

De vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon is degene die als bemiddelaar optreedt tussen de bewindvoerder en de te beschermen persoon. Hij of zij houdt ook toezicht op de goede werking van het bewind. Bovendien is hij de spreekbuis van de te beschermen persoon: hij geeft de mening van de persoon weer indien deze laatste niet in staat is om dit zelf te doen. De bewindvoerder moet de vertrouwenspersoon op de hoogte brengen van de verrichtingen en verslag uitbrengen van het bewind. Zelf mag de vertrouwenspersoon de te beschermen persoon niet vertegenwoordigen (dat is de taak van de bewindvoerder), maar hij kan de functie hebben van een “klokkenluider”: hij kan wijzen op conflicten of belangenvermenging tussen de bewindvoerder(s) en de persoon.

Verkwisters: speciale regeling

Voor mensen die niet volledig wilsonbekwaam zijn maar toch onbezonnen uitgaven doen, en dus een gevaar zijn voor hun financiële stabiliteit, bestaat er een specifieke gerechtelijke bescherming, die eigenlijk neerkomt op een soort ‘light’ bewind. Als regel geldt hier dat de bewindvoerder in principe enkel bijstand verleent voor specifieke handelingen. ‘Bijstand’ betekent dat de te beschermen persoon enkel die handelingen kan uitvoeren indien hij samen optreedt met zijn bewindvoerder. Dat is dus niet hetzelfde als ‘vertegenwoordiging’ waarbij de te beschermen persoon helemaal niet meer zelfstandig kan optreden voor het uitvoeren van een welbepaalde taak.

Enkel de verkwister zelf of zijn nabestaanden kunnen zo’n bewindvoering vragen. Bovendien is hiervoor geen geneeskundige verklaring nodig. De bewindvoerder kan in zo’n gevallen enkel aangesteld worden voor de bijstand bij het beheer van de goederen.

Besluit

In deze brochure bespraken we verschillende beschermingstechnieken voor mensen die op een gegeven moment niet meer in staat zijn om zelf hun belangen waar te nemen.

De wet wil deze personen beschermen en sinds een aantal jaar primeert een belangrijk principe bij de keuze van een beschermingsmaatregel: **de autonomie en de persoonlijke vrijheid** van de wilsonbekwame persoon moet voorop staan.

De wetgever geeft mensen sinds een aantal jaren ook de kans om zélf, wanneer het nog kan, te anticiperen op een periode waarbij er geen vermogensrechtelijke beslissingen meer genomen kunnen worden. Mensen kunnen zelf bepalen hoe hun vermogen in de toekomst zal worden beheerd door een zorgvolmacht op te stellen. Ontegensprekelijk biedt de zorgvolmacht een aantal niet te onderschatten voordelen:

- als lastgever geef je zelf, op voorhand, instructies aan je lastgevers, in samenspraak met hen. Dat geeft in veel gevallen een zekere gemoedsrust,
- de vrederechter komt in principe niet tussen, veel zaken kunnen gebeuren zonder machtiging van de vrederechter,
- het beheer van het vermogen blijft in de private sfeer, de vrederechter komt in principe niet tussen,
- ...

Maar de zorgvolmacht kent ook zijn **beperkingen.** Zo kan er géén bescherming voorzien worden over de zorg van de persoon. Iemand die een zorgvolmacht opstelt zou zelf even moeten stilstaan bij een aantal belangrijke beslissingen over zijn persoon. Ook hier zal de notaris het nodige advies kunnen geven. Anticiperen kan bv. ook door bij de gemeenten een aantal wilsverklaringen af te leggen (zoals o.a. de verklaring inzake orgaandonatie en de euthanasieverklaring).

Bovendien moet men nog wilsbekwaam zijn om een zorgvolmacht af te leggen. Voor sommigen zal het dus al te laat zijn... Anderzijds kan de persoon, zolang hij wilsbekwaam is, zelf alle handelingen blijven uitvoeren, zelfs indien hij of zij al een zorgvolmacht had opgesteld. Voor wilsbekwame mensen zonder besef van de financiële gevolgen van hun handelen (de verkwisters) zal een zorgvolmacht geen voldoende bescherming brengen.

Ten slotte is de zorgvolmacht ook gebaseerd op een zeker vertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel bij de lasthebbers. Er is geen systematische controle, hoewel dit wel beperkt voorzien kan worden.

Om al deze redenen gebeurt het dat mensen nood hebben aan een gerechtelijke bescherming, waarvan het bewind hooguit de meest toegepaste vorm is. **De regel blijft echter ook hier dezelfde: autonomie, respect en vrijheid voor de te beschermen persoon en boven alles: maatwerk. Aarzel niet om je te laten adviseren door de notaris in deze delicate kwesties.**

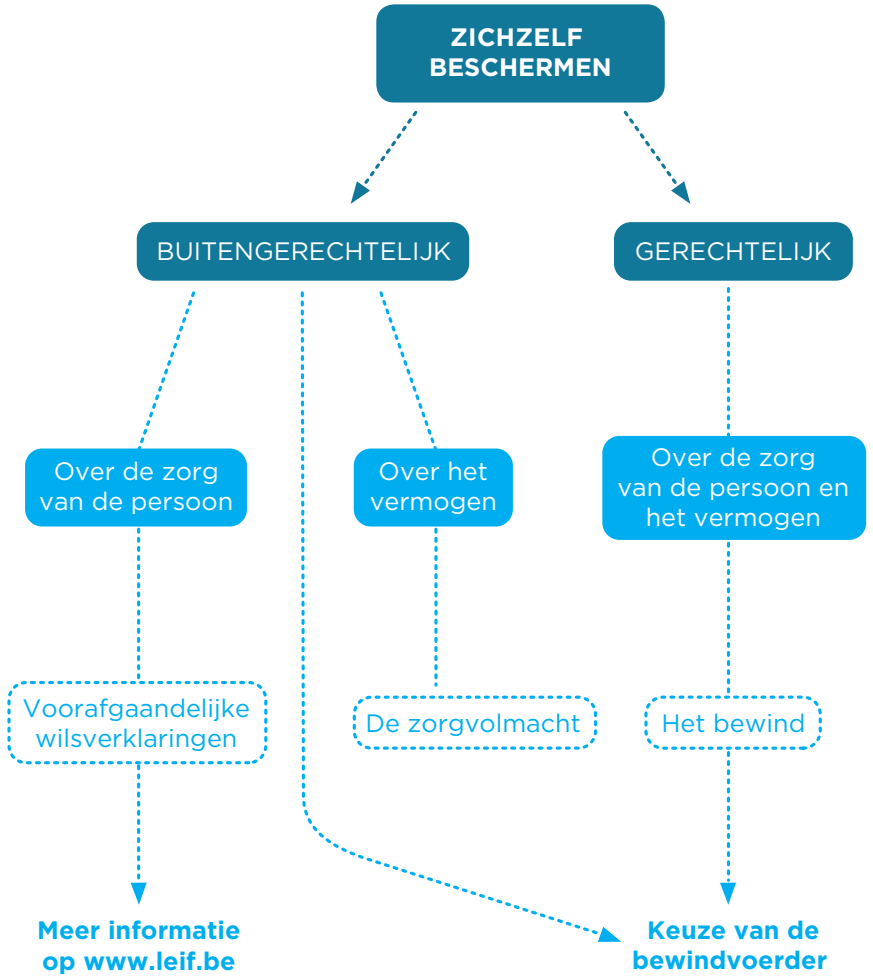

NOTA'S

NOTA'S

NOTARIS.BE

VLANOT
By FEDNOT

Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat
Vlaamse Raad van het Notariaat
Verantwoordelijke uitgever: C. Van Belle
Bergstraat 30/34
1000 Brussel
D/2018/1928/15